

Robert Wolański

Zmiany w podatkach pośrednich wpływające na funkcjonowanie i rozwój małych i średnich przedsiębiorstw

Wprowadzenie

Przedmiotem artykułu jest wpływ zmian w podatku od towarów i usług oraz w podatku akcyzowym, wprowadzonych od przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, na działalność i rozwój małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP)¹. Celem artykułu jest przedstawienie zasad funkcjonowania podatków pośrednich pod kątem ich dostosowania do specyfiki MŚP, zakresu oddziaływania na rozwój niewielkich podmiotów. Ponadto w opracowaniu dokonano oceny wprowadzonych zmian w podatkach pośrednich na funkcjonowanie i rozwój niewielkich firm.

1. Cechy małych i średnich przedsiębiorstw istotne z punktu widzenia konstrukcji podatków pośrednich

Wyodrębnienie małych i średnich przedsiębiorstw wśród wszystkich podmiotów gospodarczych na rynku wynika ze specyficznych cech tych przedsiębiorstw w porównaniu z dużymi firmami oraz z pozycji i roli, jaką odgrywają w gospodarce. Niektóre z cech charakterystycznych dla MŚP mają również znaczenie przy konstrukcji podatków dla tej grupy firm, w tym podatków pośrednich. Pozwalają one odpowiednio dostosować konstrukcje podatków do specyfiki niewielkich firm, mówią o możliwości zaistnienia potencjalnych korzyści i zagrożeń we współpracy służb skarbowych z niewiel-

¹ W artykule pod pojęciem małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) uważa się mikroprzedsiębiorstwa, małe przedsiębiorstwa i średnie przedsiębiorstwa.

kimi podmiotami, dostarczają wskazówek, jakie szczególne rozwiązania zastosować wobec MŚP.

W literaturze dotyczącej MŚP wyodrębnia się kryteria jakościowe i ilościowe pozwalające odróżnić MŚP od dużych firm i jednocześnie wyróżniające cechy niewielkich podmiotów². O specyfice MŚP świadczą głównie kryteria jakościowe i one przede wszystkim powinny być uwzględniane przy tworzeniu konstrukcji podatkowych. Przy tych kryteriach bierze się pod uwagę niemierzalne cechy przedsiębiorstwa oraz cechy osób z tym przedsiębiorstwem bezpośrednio związanych. Wśród cech jakościowych MŚP pod kątem konstrukcji podatkowych należy uwzględnić osobę właściciela MŚP i formę prawną przedsiębiorstwa.

Podstawowa cecha jakościowa MŚP związana jest z osobą jego właściciela. Możemy mówić o MŚP, jeżeli zostało stworzone i określone przez właściciela, rozwija się dzięki niemu, jest częścią jego życia, jego osobistej sytuacji. Właściciel MŚP posiada samodzielność ekonomiczną i prawną – sam może w przedsiębiorstwie przeprowadzić wszelkie zmiany. Właściciel zarządza swoją firmą, a jakość tego zarządzania zależy od jego cech osobistych, takich jak doświadczenie zawodowe, wykształcenie, umiejętności organizacyjne, operatywność i skuteczność w działaniu. Konstrukcja podatków adresowanych do MŚP nie powinna być skomplikowana, wymiar i pobór powinien być maksymalnie uproszczony, z uwagi na fakt, iż sam właściciel zajmuje się ich rozliczaniem, ponieważ nie posiada wyspecjalizowanych służb podatkowych.

Cechą jakościową MŚP, mającą duże znaczenie przy konstrukcji podatków, jest forma prawna przedsiębiorstwa. Zdecydowana większość MŚP przyjmuje formę podmiotu nieposiadającego osobowości prawnej, sektor ten składa się przede wszystkim z zakładów osób fizycznych. Sytuacja taka powoduje, że MŚP posiadają niewielki majątek, prowadzą uproszczoną ewidencję i nie sporządzają dokumentów finansowych jak bilans, rachunek zysków i strat oraz rachunek przepływów finansowych. Ponadto brak osobowości prawnej większości MŚP świadczy o braku dostępu do rynku kapitałowego oraz możliwości emitowania papierów dłużnych, co znacznie ogranicza dostęp do kapitału obcego. Jednocześnie posiadają one stosunkowo niewielkie kapitały

² Szerzej na temat cech jakościowych i ilościowych małych i średnich przedsiębiorstw: K. Poznańska, *Uwarunkowania innowacji w małych i średnich przedsiębiorstwach*, Warszawa 1998, s. 11 i nast.; B. Piasecki, *Przedsiębiorczość i mała firma. Teoria i praktyka*, Łódź 1998, s. 86 i nast.; Łuczka, *Kapitał obcy w małym i średnim przedsiębiorstwie. Wybrane aspekty mikro- i makroekonomiczne*, Warszawa-Poznań 2001, s. 15 i nast.; F. Bławat, *Przedsiębiorca w teorii przedsiębiorczości i praktyce małych firm*, Gdańsk 2003, s. 13 i nast.; B. Nogalski, J. Karpacz, A. Wójcik-Karpacz, *Funkcjonowanie i rozwój małych i średnich przedsiębiorstw*, Bydgoszcz 2004, s. 7 i nast.

własne. Te fakty powodują, że obciążenie podatkowe MŚP nie może być wysokie. Szczególnie należy wziąć pod uwagę możliwości rozwojowe MŚP i sprzyjać im odpowiednią konstrukcją podatków. Nie powinno stosować się wobec MŚP rozwiązań podatkowych wymagających skomplikowanych technik ewidencyjnych bądź trudnej formy obliczenia podatku.

2. Konstrukcja podatków pośrednich po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej pod kątem wpływu na funkcjonowanie i rozwój małych i średnich przedsiębiorstw

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej wiązało się ze zmianami w wielu gałęziach prawa. W przypadku prawa podatkowego najbardziej znaczące zmiany dotyczyły podatków pośrednich – podatku od towarów i usług oraz podatku akcyzowego³. W dużym stopniu wpłynęły one na funkcjonowanie przedsiębiorstw, w tym małych i średnich.

Dla MŚP podstawowe znaczenie wśród podatków pośrednich ma podatek od towarów i usług, ze względu na swoją powszechność. Przyjęcie nowej ustawy o podatku VAT przyniosło dla MŚP szereg zmian. Zmiany te wiążą się głównie z pogorszeniem sytuacji niewielkich podmiotów.

Wśród negatywnych następstw nowej konstrukcji podatku VAT dla MŚP należy wymienić:

1. Bardzo późny termin uchwalenia ustawy o podatku od towarów i usług. Ustawa weszła w życie 1 maja 2004 r., natomiast została uchwalona 11 marca 2004 r., a opublikowana w Dzienniku Ustaw 5 kwietnia 2004 r. Ponadto dla prawidłowego stosowania ustawy istniała konieczność wydania rozporządzeń, które w większości przypadków zostały opublikowane w ostatniej dekadzie kwietnia 2004 r. Tak późny termin uchwalenia ustawy w powiązaniu z wieloma nowymi rozwiązaniami nie pozwolił MŚP odpowiednio przygotować się do nowej sytuacji. Miało to szczególne znaczenie dla niewielkich podmiotów sprzedających swoje produkty do krajów UE, z uwagi na zupełnie nowy system rozliczania podatku przy takich transakcjach.

2. Skomplikowany charakter ustawy, zagmatwany i niedookreślony sposób formułowania przepisów. Przepisy ustawy są trudne do interpretacji, niejasne, nie dają pewności, iż stosuje się je właściwie. Taki stan rzeczy rodzi coraz większe skutki, z uwagi na rozszerzający się zakres podatku VAT, zarówno podmiotowy i przedmiotowy. Nowa ustawa poprzez nowe definicje towaru

³ Na temat konstrukcji podatków pośrednich: R. Wolański, *System podatkowy w Polsce*, Kraków 2004, s. 141 i nast.; A. Gomułowicz, J. Małecki, *Podatki i prawo podatkowe*, Warszawa 2004, s. 447 i nast.; J. Głuchowski, *Polskie prawo podatkowe*, Warszawa 2004, s. 131 i nast.

i usługi znacznie rozszerzyła przedmiot podatku VAT: obecnie praktycznie każda czynność podmiotu gospodarczego związana z obrotem gospodarczym podlega opodatkowaniu. Również więcej podmiotów na rynku podlega temu podatkowi, w tym małych i średnich przedsiębiorstw. Taka sytuacja powoduje, że coraz szersze grono przedsiębiorców ponosi koszty związane z trudnością odpowiedniego stosowania podatku od towarów i usług w bieżącej działalności gospodarczej.

3. Sposób rozliczania podatku naliczonego związanego z zakupem samochodów osobowych. Wysokość odliczenia podatku naliczonego od zakupu samochodów została uzależniona od tego, czy jest to samochód osobowy, czy ciężarowy. W przypadku samochodów osobowych ograniczono możliwość odliczania podatku naliczonego do 50% jego wartości, lecz nie więcej niż 5 tys. zł. Jako kryterium podziału tych dwóch rodzajów samochodów przyjęto ładowność samochodu, określoną następującym wzorem:

$$L = 357 \text{ kg} + n * 68 \text{ kg},$$

gdzie:

L – ładowność samochodu,

n – liczba miejsc w samochodzie, łącznie z miejscem dla kierowcy.

Samochody o ładowności większej od określonej na podstawie powyższego wzoru zaliczane są do samochodów ciężarowych, natomiast nieprzekraczające powyższej wielkości do samochodów osobowych. Wskazany wzór posiada wiele mankamentów, wśród podstawowych należy wymienić:

- uzależnia ładowność samochodu tylko od ilości miejsc w samochodzie,
- przyjęta we wzorze stała wielkość preferuje duże samochody,
- eliminuje możliwość zaliczenia do samochodów ciężarowych małych samochodów, w związku z tym nie uwzględnia faktu, iż wiele przedsiębiorstw do działalności gospodarczej wykorzystuje właśnie małe samochody, gdyż są one tańsze: niższa jest ich cena i mniejsze koszty eksploatacji,
- powoduje, że oprócz typowych samochodów ciężarowych jedynie od zakupu samochodów terenowych można odliczyć pełną kwotę podatku naliczonego.

Negatywne konsekwencje zastosowania tego wzoru szczególnie dotyczą małych i średnich przedsiębiorstw. Ze względu na niewielki majątek, niską wartość posiadanych środków własnych i lokalny zakres działalności MŚP często wykorzystują do działalności małe samochody. Najczęściej niewielkie podmioty nie mogą sobie pozwolić na zakup dużego i drogiego samochodu.

4. Wydłużenie okresu zwrotu podatku z tytułu dostawy towarów do krajów UE dla podatników zajmujących się tą działalnością krócej niż 1 rok.

Niewielkie podmioty, które po przystąpieniu Polski do UE rozpoczęły sprzedaż własnych towarów lub usług do krajów unijnych, otrzymają zwrot podatku VAT w terminie 180 dni. Tak znaczne wydłużenie okresu zwrotu z 60 do 180 dni nie jest niczym uzasadnione, a co gorsza nie pozwala rozszerzać zakresu działalności MŚP na państwa unijne. Działalność MŚP powinna być promowana, a nie utrudniana. Wydłużenie okresu zwrotu podatku nie obowiązuje, jeżeli przedsiębiorstwo złoży kaucję, zabezpieczenie lub gwarancję na kwotę 250 tys. zł. Dla większości MŚP spełnienie takiego warunku jest nierealne.

5. Wymagania dotyczące stosowania stawki 0% przy dostawie wewnątrzwspólnotowej. Wraz z przystąpieniem Polski do UE wolny przepływ towarów, usług, ludzi i kapitału objął również Polskę. W związku z tym rozliczanie podatku VAT z tytułu transakcji dokonywanych z kontrahentami z innych państw UE uległo zupełnej zmianie. Obecnie, aby móc zastosować stawkę 0%, sam podatnik musi udowodnić, że faktycznie dostarczył towar do innego kraju UE. Największe zastrzeżenia budzi fakt, iż ustawa o podatku VAT wymienia, jakie to powinny być dokumenty oraz ustala bardzo krótki okres na uzyskanie wszelkich dowodów wywozu towarów. Wśród tych dokumentów ustawa wymienia m.in. potwierdzenie przyjęcia towaru przez nabywcę, co jest warunkiem bardzo trudnym do spełnienia, gdyż inne kraje UE takiego warunku nie wprowadziły. Ustawa wprowadza zasadniczo miesięczny termin na uzyskanie wszelkich dowodów, w przeciwnym razie nakazuje opodatkować transakcję jak krajową. Jest to bardzo krótki okres. W przypadku dostarczania towaru do kraju spoza UE wynosi on 60 dni. Warunki te są szczególnie uciążliwe dla MŚP, gdyż podmioty te nie posiadają rozbudowanej sieci odbiorców, korzystają z pośredników, często nie zatrudniają fachowców zajmujących się sprawami podatkowymi.

6. Rozliczanie leasingu. Leasing jest jedną z ważniejszych form zewnętrznego finansowania działalności przez MŚP. W myśl ustawy o podatku od towarów i usług leasing finansowy jest zrównany z dostawą towarów, co oznacza, że podatek VAT naliczony jest od całej wartości przedmiotu leasingu z chwilą wydania go korzystającemu. Zatem przy tym rodzaju leasingu MŚP będące leasingobiorcą już w momencie otrzymania rzeczy do korzystania musi ponieść koszt podatku VAT od całej wartości rzeczy, który jest na nie przeznaczony przez leasingodawcę.

7. Skomplikowane rozliczanie korekt podatku. MŚP zmuszone jest często do dokonywania korekty podatku VAT. Dzieje się tak przede wszystkim wówczas, gdy prowadzi sprzedaż zwolnioną z podatku VAT albo kiedy w wyznaczonym terminie nie otrzyma dokumentów potwierdzających wywóz towaru za granicę. Dokonywanie korekt wymaga szczegółowej znajomości konstrukcji ustawy o podatku VAT. Oprócz standardowego skorygowania podatku na-

leży również dokonywać korekt rozliczeniowych po zakończeniu roku oraz szczególnych korekt podatku naliczonego związanego z zakupem środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych. Nałożenie na MŚP tych obowiązków zwiększa koszty poboru podatku.

8. Dokumentowanie rozliczeń dokonywanych z kontrahentami z krajów UE. Nowa ustawa o podatku VAT wymaga od MŚP trudniących się handlem w ramach Wspólnoty wypełniania nowych dokumentów sprawozdawczych, takich jak kwartalne informacje podsumowujące oraz deklaracje statystyczne Intrastat. Wymogi te są szczególnie uciążliwe dla MŚP, z uwagi na ich wysokie koszty.

Obowiązująca od 1 maja 2004 r. konstrukcja podatku od towarów i usług oddziałuje negatywnie na funkcjonowanie i rozwój niewielkich podmiotów. Oprócz negatywnych zmian wprowadzonych do nowej ustawy świadczy o tym również utrzymanie pewnych rozwiązań z poprzedniej ustawy, które nie służą rozwojowi działalności MŚP.

W pierwszej kolejności należy wymienić wysoką stawkę podstawową 22%, która jest jedną z najwyższych wśród krajów UE. Tak wysoka stawka zwiększa koszty działalności MŚP i wpływa na obniżkę popytu, przez co nie pozwala na rozszerzenie działalności i zwiększenie obrotu. Ponadto obniża konkurencyjność takich podmiotów na rynku międzynarodowym⁴.

Inną kwestią pozostawioną w niezmienionej treści w nowej ustawie jest pojęcie małego podatnika i zasady jego rozliczania się z podatku. Ustawa daje małemu podatnikowi możliwość kasowego rozliczania się z podatku, który polega na tym, że obowiązek podatkowy powstaje z dniem uregulowania przez kontrahenta całości lub części należności, nie później niż 90. dnia od dnia wydania towaru lub wykonania usługi. Ta zasada jest korzystna dla małego podatnika, gdyż jej stosowanie powoduje przesunięcie powstania podatku należnego do dnia otrzymania przez niego należności, nie dłużej jednak niż do 90 dni. Jednakże ta metoda wymaga bardzo dokładnego rejestrowania zapisów w kwartalnej ewidencji sprzedaży, łączenia ze sobą daty wystawienia faktury, daty otrzymania należności z tej faktury oraz upływu 90 dni od wystawienia faktury. Metoda ta wymusza również przenoszenie faktur, co do których nie powstał obowiązek podatkowy w danym kwartale, do ewidencji sprzedaży następnego kwartału. Ponadto istnieje konieczność ewidencjonowania faktur częściowo zapłaconych i również możliwość ich przenoszenia, co wiąże się ze zwiększoną pracochłonnością w prowadzeniu ewidencji sprzedaży. Natomiast wśród negatywnych konsekwencji zastosowania tego rozwiązania należy przede wszystkim wymienić możliwość odliczania podatku na-

⁴ R. Wolański, *Opodatkowanie małych i średnich przedsiębiorstw*, Warszawa 2002, s. 251.

liczonego również przy uwzględnieniu metody kasowej tzn. w rozliczeniu za kwartał, w którym mały podatnik uregulował całą należność wynikającą z otrzymanej faktury. Mały podatnik może zatem odliczyć podatek naliczony dopiero w tym okresie, w którym w całości go pokrył, czyli opłacił pełną kwotę należności. Dodatkowo istnieje konieczność bardziej dokładnego ewidencjonowania zakupów na podobnych zasadach jak przy sprzedaży.

Powyższa analiza wskazuje, że często MŚP nie będzie opłacał się wybór metody kasowej. Nie jest to metoda korzystna dla tych MŚP, które mają wysokie podatek naliczony, a szczególnie jeżeli jest on wyższy od podatku należnego np. w wyniku realizowanych inwestycji⁵.

Kolejną ważną kwestią jest niski poziom limitu 10 tys. euro zwalniający MŚP z tego podatku. Stąd nawet mikroprzedsiębiorstwa muszą rozliczać się z podatku VAT. Część z nich jest zobowiązana do zakupu kas fiskalnych, które służą do rozliczania podatku VAT. Biorąc pod uwagę, iż podatek VAT należy do najbardziej skomplikowanych, właśnie najmniejszym podmiotom stwarza najwięcej problemów.

Dodać również należy, iż w nowej ustawie nie zdecydowano się na wprowadzenie uproszczonego rozliczania się z podatku dla małych i średnich firm. Takie rozwiązanie byłoby dogodne dla tej grupy przedsiębiorstw, z uwagi na skomplikowaną konstrukcję tego podatku i wynikające z niej wysokie koszty.

Jak widać z powyższych rozważań istnieje potrzeba dokonania zmian w podatku od towarów i usług, szczególnie w zakresie rozwiązań utrudniających prowadzenie działalności gospodarczej, przeciwdziałających jej rozwojowi.

Drugi z podatków pośrednich, podatek akcyzowy, nie ma dla MŚP tak dużego znaczenie jak podatek od towarów i usług, ze względu na opodatkowanie wybranych towarów. Nowa ustawa rozszerzyła grupę wyrobów akcyzowych o kosmetyki, co spowodowało rozszerzenie MŚP podlegających temu podatkowi. Podatek akcyzowy ma stosunkowo prostą konstrukcję, szczególnie w porównaniu do podatku od towarów i usług. Poza tym nowa ustawa została uchwalona 23 stycznia 2005 r. a opublikowana 26 lutego 2005 r., więc MŚP mogły przygotować się do nowej sytuacji. Najbardziej skomplikowany dla MŚP w podatku akcyzowym jest sposób rozliczania transakcji wewnątrzwspólnotowych w zakresie olejów mineralnych, wyrobów alkoholowych i tytoniowych. Na potrzeby tych transakcji MŚP muszą uzyskać szereg zezwoleń od organu podatkowego, co wiąże się z zapewnieniem zdolności regulowania podatku i wymaga przedstawienia zabezpieczeń finansowych. Natomiast przepisy ustawy są jasno określone, konkretne, nie stwarzają problemów interpretacyjnych.

⁵ J. Zubrzycki, *Leksykon VAT*, Wrocław 2004, s. 236.

3. Pierwsza duża nowelizacja podatku od towarów i usług pod kątem wpływu na funkcjonowanie i rozwój małych i średnich przedsiębiorstw

21 kwietnia 2005 r. Sejm przyjął ustawę nowelizującą w znacznym stopniu ustawę o podatku o towarów i usług⁶. Wiele z wprowadzonych zmian ma duże znaczenie dla funkcjonowania i rozwoju MŚP. Co do zasady wprowadzone przepisy pozytywnie będą oddziaływać na sytuację niewielkich podmiotów.

Wśród zmienionych przepisów, mających znaczenie dla MŚP, w pierwszej kolejności należy wymienić nowy sposób odliczania podatku naliczonego od samochodów osobowych. Przede wszystkim zlikwidowano wcześniej omówiony wzór na ładowność samochodu, stanowiący kryterium wyodrębnienia samochodów osobowych. Zgodnie z nowymi przepisami do samochodów osobowych zalicza się pojazdy o masie całkowitej nieprzekraczającej 3,5 tony. W przypadku zakupu takich samochodów można odliczyć 60% podatku naliczonego, nie więcej niż 6 tys. zł, co jest korzystniejszym rozwiązaniem dla MŚP, gdyż od 1 maja 2004 r. można było odliczać 50% podatku naliczonego, nie więcej niż 5 tys. zł. Natomiast wśród takich samochodów nowelizacja wymienia wiele rodzajów, od których jest możliwość odliczenia pełnej kwoty podatku i właśnie te wyłączenia mają duże znaczenia dla MŚP. Z pełnego odliczenia skorzystają nabywcy samochodów, w których część przeznaczona do przewozu ładunków będzie dłuższa niż połowa całego pojazdu, z otwartą skrzynią do przewozu ładunków, typu van, samochody wielozadaniowe czy specjalne. W ten sposób MŚP, korzystając nawet z małych samochodów, ale spełniających te kryteria, mają prawo odliczyć pełną kwotę podatku naliczonego.

Kolejnym pozytywnym rozwiązaniem dla MŚP wprowadzonym w nowelizacji ustawy jest możliwość korekty podatku w odniesieniu do nieściągalnych wierzytelności tzw. ulga na złe długi. Reguluje ona zasady postępowania w sytuacjach, w których MŚP sprzedało towar lub usługę, nie otrzymało z tego tytułu należności, natomiast zapłaciło podatek VAT. Wówczas, zgodnie z nowelizacją, MŚP będzie mogło skorygować ten podatek należny, jeżeli wierzytelność okaże się nieściągalna. Na rozwiązaniu tym skorzystają przede wszystkim najmniejsze przedsiębiorstwa, które nie mają dostatecznej płynności finansowej, często borykają się z niesolidnymi odbiorcami.

Nowelizacja również doprecyzowuje, od jakich umów zlecenia i o dzieło nie pobiera się podatku VAT. Mówi ona o umowach, w których wobec osób trzecich za wykonywane czynności odpowiedzialność ponosi zleceniodawca. Chodzi zatem o umowy zbliżone do charakteru umowy o pracę. Rozwiązanie to ma również znaczenia dla MŚP, gdyż przepisy jaśniej określają, od jakich umów zlecenia i o dzieło podatek VAT naliczyć, a od których nie.

⁶ W czasie pisania artykułu nowelizacja czekała na podpis prezydenta.

Powyższa analiza dowodzi, że wprowadzone zmiany do konstrukcji podatku VAT wychodzą naprzeciw oczekiwaniom MŚP. Natomiast nadal pozostało wiele przepisów utrudniających funkcjonowanie i rozwój MŚP, które powinny zostać zmienione, gdyż wówczas wzrośnie przedsiębiorczość w Polsce, na czym skorzysta zarówno budżet państwa, jak i same małe i średnie przedsiębiorstwa.

Podsumowanie

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej wiązało się ze zmianami w wielu dziedzinach prawa. W przypadku prawa podatkowego najbardziej znaczące zmiany dotyczyły podatków pośrednich – podatku od towarów i usług oraz podatku akcyzowego. W dużym stopniu wpłynęły one na funkcjonowanie przedsiębiorstw, w tym małych i średnich.

Dla MŚP podstawowe znaczenie wśród podatków pośrednich ma podatek od towarów i usług, ze względu na swoją powszechność. Przyjęcie nowej ustawy o podatku VAT przyniosło dla MŚP szereg negatywnych następstw. Bardzo późny termin uchwalenia ustawy w powiązaniu z wieloma nowymi rozwiązaniami nie pozwolił MŚP odpowiednio przygotować się do nowej sytuacji. Nowa ustawa zawiera rozwiązania niekorzystne dla niewielkiej przedsiębiorczości, do których należy zaliczyć sposób rozliczania podatku naliczonego związanego z zakupem samochodów osobowych, wydłużenie okresu zwrotu podatku z tytułu dostawy towarów do krajów UE dla podatników zajmujących się tą działalnością krócej niż 1 rok, wymagania dotyczące stosowania stawki 0% przy dostawie wewnątrzwspólnotowej, rozliczanie leasingu, skomplikowane rozliczanie korekt podatku, dokumentowanie rozliczeń dokonywanych z kontrahentami z krajów UE.

Obowiązująca od 1 maja 2004 r. konstrukcja podatku od towarów i usług oddziałuje negatywnie na funkcjonowanie i rozwój niewielkich podmiotów. Również negatywnie oddziałuje utrzymanie wysokiej stawki podstawowej 22%, niski poziom limitu 10 tys. euro zwalniający MŚP z tego podatku, sposób rozliczania podatku przez małych podatników, brak uproszczonego rozliczania się z podatku. Istnieje potrzeba dokonania zmian w podatku od towarów i usług, szczególnie rozwiązań utrudniających prowadzenia działalności gospodarczej, przeciwdziałających jej rozwojowi.

Rozwiązania korzystne dla MŚP wprowadziła nowelizacja ustawy towarów podatku od towarów i usług z 21 kwietnia 2005 r. Przede wszystkim określiła bardziej korzystny sposób rozliczania podatku od samochodów osobowych oraz wprowadziła możliwość korekty podatku należnego w stosunku do nieściągalnych wierzytelności. Jednakże nadal pozostało wiele rozwiązań niekorzystnych dla rozwoju przedsiębiorczości.

Natomiast podatek akcyzowy nie stanowi dla MŚP znacznego obciążenia, ma stosunkowo prostą konstrukcję i dotyczy tylko wybranych towarów. Największe trudności wiążą się z rozliczaniem transakcji wewnątrzwspólnotowych.

Zmiany w podatkach pośrednich od momentu przystąpienia Polski do UE znacząco skomplikowały te podatki, szczególnie w kontekście rozliczeń wewnątrzunijnych. Ponadto wiele negatywnych rozwiązań w podatku VAT powoduje w konsekwencji, że podatki pośrednie należy ocenić jako niesprzyjające prowadzeniu działalności gospodarczej przez MŚP i jej rozwojowi.

Bibliografia

Bławat F., *Przedsiębiorca w teorii przedsiębiorczości i praktyce małych firm*, Gdańsk 2003.

Głuchowski J., *Polskie prawo podatkowe*, Warszawa 2004.

Gomułowicz A., Małecki J., *Podatki i prawo podatkowe*, Warszawa 2004.

Łuczka T., *Kapitał obcy w małym i średnim przedsiębiorstwie. Wybrane aspekty mikro- i makroekonomiczne*, Warszawa–Poznań 2001.

Nogański B., Karpacz J., Wójcik-Karpacz A., *Funkcjonowanie i rozwój małych i średnich przedsiębiorstw*, Bydgoszcz 2004.

Piasecki B., *Przedsiębiorczość i mała firma. Teoria i praktyka*, Łódź 1998.

Poznańska K., *Uwarunkowania innowacji w małych i średnich przedsiębiorstwach*, Warszawa 1998.

Wolański R., *Opodatkowanie małych i średnich przedsiębiorstw*, Warszawa 2002.

Wolański R., *System podatkowy w Polsce*, Kraków 2004.

Zubrzycki J., *Leksykon VAT*, Wrocław 2004.